

1986

XXVII. ŠP (28.–31. 5.)

Národní přehlídka DMJF po roční odmlce opět jako bienále. Vyhlašovatele (ČÚV SSM) zastupoval režisér Zdeněk Potužil a ÚKVČ Vítězslava Šrámková, která reprezentovala ústřední poradní sbor pro autorské netradiční divadlo. Obě složky, svazáci i ÚKVČ, se podílely na výběru inscenací z krajských přehlídek. Písku také přibyla konkurence, Festival divadelního mládí v Českých Budějovicích.

Na rozdíl od předchozích horkých květnových dnů začal tento ročník vytrvalým deštěm. Ve čtyřdenním programu zaujala i představení loutkářská, např. Brůčkův soubor Tatrmani ze Sudoměřic u Bechyně s inscenacemi *Příběh* a *Kašpárkova poslední šance*, hlavně výrazným divadelním viděním a cítěním svého principála. A také svitavské Céčko (soubor SK ROH) s inscenací *Pohoda aneb Bud' chvála kašpárkům* Karla a Blanky Šefrnových podle B. B. Buchlovana a Karla Čapka, aktualizující vztah k domovu v konfrontaci s dějinami. „Říznou, ostrou až drsnou inscenací“ byla recesistická loutková „agitka – satirka“ Divadla na podlaze OB z Lokte *Commedia dell'marke* (Ladislav Vachrlon); i ta měla u publika dobrý ohlas.

Pražský soubor Lampa nabídl *Kartotéku* inspirovanou textem Tadeusze Rożewicze v originálním a svébytném divadelním projevu „jako výpověď současných lidí a inscenovanou s lehkostí, nenásilností a téměř životní autentičností“. Výsostně kolektivní práci demonstroval soubor Teatr im. majora Szmauza z Trince (MK PZKO Trinec) s *Przygodami koziołka Matolka* podle textu Kornela Makoszyńskiego, tentokrát bohužel v méně srozumitelné inscenaci... Podobně se stalo inscenaci pražského souboru Protoč ODPM Praha 1 *Z jahody na znak*. K jednoznačným vrcholům přehlídky patřil brněnský Ochotnický kroužek (OKVS Brno V) s vynikající inscenací Pitínského a Osolobého *Amerika* podle Franze Kafky a samozřejmě Doprapo DKDP Praha s Vonnegutovou *Groteskou* v režii Petra Lébla – nejvýraznějším amatérským divadelním projektem té doby.

Na druhém pólu v podstatě stály ostatní inscenace: olomoucké Malé S divadýlko (ČŠV SSM Univerzity Palackého) s hrou Milana Valenty *Kacíři II* neuspokojilo především jistou „přetaženou expresivitou“, rozporuplně byla přijata *Hostina kanibalů* (Jiří Šíma podle Jana Nepomuka Nestroye) v provedení Dividýlka ZK ROH Slaný a v režii Jaroslava Hložka. Diváky pobavila „v rámci kabaretního řádu“, který ale vybočoval z jinak „tragické polohy“ právě probíhajícího ŠP. A bez problematických komentářů se neobešla ani inscenace *Brody* pražské R. S. Vpřed Lumíra Tučka: podle diskuse se namísto očekávané provokace publikum dočkalo představení, o němž lze mluvit jen jako o „operetce, estrádě, televizní hře“, byť ve formě pro Vpřed typické – „v kontaminaci stylizované prózy, poezie, pohybu“, kde to vše je zdrojem humoru vyplývajícím z banality, jak poznamenal Zdeněk Turba Čecháček, který v AS také dodal, že „být masmédiem, platím si Vpřed jako zrcadlo nastavené vlastnímu nesmyslu“.

Bílé divadlo SK ROH ČSD z Bohumína, vedené Janem Číhalem a vyznávající metody Grotowského, svým kolektivním fyzickým divadlem v inscenaci *Tristan a Izolda* publikum natolik šokovalo, že se v recenzi zpravodaje dokonce píše o „brutálním zápasení polonahých sadomasochisticky založených jedinců, které totálně konsternuje diváky a po chvíli je ponouká k osvobozujícím salvám smíchu“. V programu ale vystoupily i další soubory: DRC (Divadlo rodinných celků) z Kaplice s poněkud ilustrativním pásmem poezie *Bejvávalo* (Jan Papež), divadelní studio VeŠ klubu PF Ústí nad Labem s málo nápaditým představením směřujícím pantomimu a slovní humor *Bílá tvář za sklem* (J. Mooz a V. Zíbner), Regina

Břeclav DK ROH s poněkud statickým „recitačním“ pásmem J. Bělovské a B. Kaněry *Kam patříš?*, představil se i brněnský Cylinder s dramatizací textu Ladislava Fukse *Myši Natálie Mooshaberové*, divadlo jednoho herce s „limitujícím“ herectvím (sic) půvabné herečky M. Vašíčkové. Ani další „monodrama“ publikum příliš neoslovilo, byť Kaminkova *Osamělost fotbalového brankáře* Studia MěKS Volyně nabídla výrazné herectví Jaroslava Kubeše. Úspěšnější byla inscenace DS Josefa Skřivana OKVS Brno IV *Pan Theodor Mundstock* podle Fuksova románu – hlavně pro mimořádné herecké podání Jaroslava Haidlera.

A závěr přehlídky patřil svitavskému Céčku. Zdeněk Turba Čecháček ve zpravodaji připomíná, že Céčko by mělo mít své čestné místo ve studii *Zdroje českého lyrismu*, Vladimír Just dodává: „Céčko se může opírat o svou jevištní poetiku, sugestivní, atmosférotvornou a až ležérní improvizaci hravost a lehkost, opřenou o pevný inscenační názor, také o nenásilnou politickou a etickou zacílenost a aktuálnost, navíc o nakažlivé spontánní muzicírování, které je rozvinutím jedné z nejpozoruhodnějších tradic, jakou má česká amatérská kultura a kulturnost.“ Představení Céčka, založené na intimním kontaktu s publikem, muselo bohužel „snést“ auditorium se třemi sty diváky – což pro pozornost publika ani pro soubor nebylo právě nejšťastnější...

Lektorský sbor vedl diskusní kluby ve dvojicích: Zdeněk Potužil – Petr Osolsobě, Petr Scherhauser – Pavel Veselý, Svatopluk Vála – Michal Dočekal, Luděk Richter – Eva Salzmannová a Oldřich Kužilek – Petr Lébl, asistoval Jan Císař, který se po odmlce na ŠP vrátil, bohužel jen na části přehlídky. Volba seminaristů, u koho se poučit, tak nebyla právě jednoduchá. Recenzoval i kritik Josef Herman, přítomen byl i Bohumil (Pegy) Nekolný, tehdy dramaturg Divadla Jiřího Wolker a předseda komise mladého diváka při SČDU. Nescházela ani tradiční výstava, tentokrát *Poezie ve fotografii* s pracemi 105 autorů. Ze zahraničí přijeli opět jen pozorovatelé: Taťána Antoněnková z moskevského Všeruského ústředí lidové tvořivosti, László Berczes, divadelní kritik z Budapešti, z Rakouska paní Sigmunt Wratschgová a z irského centra AITA/IATA dámy Cathal Magee a Mary Pearsová, nejen jako „vedoucí nočního podniku“.

Je-li tedy divadlo, jež se soustřeďuje na Šrámkově Písku, v něčem hlavně pro mě netradiční, potom je to v tom, že jaksi vědomě i nevědomě opouští i hranice tohoto divadla, jehož organizační a uspořádávající princip byl a je dominancí režijního komponentu jako výrazu tvůrčího subjektu jedné fyzické osoby. Upřímně řečeno: v představení *Lampy* [Tadeusz Rożewicz, Kartotéka], není vskutku zdaleka tak důležité, kdo to režíroval, ale funguje tu především ona kolektivita hereckých (a lidských) originálů jako rozhodující moment nesoucí sémantickou i komunikativní kvalitu. Tedy organizující a uspořádávající představení jako informaci, která kromě zpráv věcných je schopná přenášet i umělecký obraz. (Císař, Jan. *Písecký cestopis*. AS 1986, roč. 23, s. 5–7)

Groteska (Léblova, pozn. ed.) zůstává asi nejvýraznějším obrazem divadla pro mladou generaci, které marnotratností použitých vnějších prostředků, barevností, výtvarným efektem, hypertrofickým kostýmem a artistností přitahuje zástupy vrstevníků. [...] Bylo již nespočetněkrát konstatováno, že mladé autorské divadlo je tak proměnlivé, že bienále nemůže jeho pohyb zaznamenat. Bylo by tedy velmi žádoucí, aby se kromě národní dílny našla i alternativa pro konfrontaci (třeba jen pracovní) všech zajímavých inscenací, které vzniknou v roce následujícím po ŠP. Nazveme-li letošní ŠP festivalem tvůrčích příslibů, bylo by škoda se

společně nedovědět, jak byly ty či ony snahy naplněny. (Turba, Zdeněk. Inventura a co dál. AS 1986, roč. 23, č. 8, s. 7–8)

Dalo se předpokládat, že kvalita jednotlivých inscenací bude stejně rozdílná jako používané postupy a podmínky práce jednotlivých kolektivů. Navíc nápor pěti až šesti odlišných poetik denně, dopoledních i kuloárových diskusí, jistě členům souborů nepřidá na svěžesti a spontaneitě a divákům na vnímavosti a citlivosti. Podmínky národní přehlídky jsou tvrdé a problémy inscenačního tvaru či nejistoty výpovědi neskrývají, ale drsně a nemilosrdně odhalují – navíc před publikem, které není a nebylo vždy jen vstřícné. Jistě bylo potěšitelné, že většina představení přinesla témata a problémy, o nichž stálo zato diskutovat, prokázala i nemálo invence tvůrců. Ale v mnoha případech ukázala i velký nedostatek poučenosti, a to jak ve smyslu vzdělanosti, tak v práci s inscenačním materiálem. Je to snad do jisté míry pochopitelné, ale není to přijatelné. Sdělení musí být artikulováno. (Šrámková, Vítězslava. Šrámkův Písek jako inventura. Zpravodaj ŠP '86, č. 5)